

svetovno odličnost napisana le s spremembo vzreje in pridelave, kot temelj čebelarjenja in ključni del celote. In to s svetovnim standardom satnika, za nas najboljše v čebelnjaku in povsem z opisano tehnologijo, ki izvira od obeh klasikov. Vse to ob le nujni delni ustrezni spremembi sedanje tradicije. Za zagovornike tradicije boleče, a za vse natančno in dobronamerno že napisano

in narisano. Sprejemajo pa pravo pot le redki samostojni naprednjaki, ki se želijo povzpeti iz povprečja in sedanjih težav ter se ne bojijo zamer. V nadaljnjem razvoju se bomo nujno morali vsi bolj ozreti in opreti ter spoštovati genialnost obeh klasikov, ki smo ju v dejanski praksi zaobšli. Na to resnico so nas, od blizu in daleč, že večkrat prijazno z nasmeškom obžalovanja opozorili. ◆

Čebelarjeva opravila v marcu

Gorazd Trušnovec, Ljubljana

gorazd.trusnovec@urbanicebelar.si

Če ste sledili mojim nasvetom in preživeli kakšen mesec dni kje na lepšem v obdobju, ko so čebele v mirovanju, ste naredili veliko za svoje zdravje. Znano je namreč, da bivanje v zasvinjanem zimskem zraku »zeleno prestolnice Evrope« skrajšuje pričakovano življenjsko dobo v povprečju za eno leto (pa to je veljalo za obdobje še pred covidom-19 in zarisujočo se krizo energentov, kar bo statistiko še poslabšalo). Presenetljivo pa znanstvene raziskave kažejo, da posledice običajnih civilizacijskih dejavnosti v zgoščenih naseljih, kot so nanodelci izpušnih plinov, benzen, prašni delci iz kurišč in druge ne tako nedolžne spojine oksidacijskih procesov, na čebele sploh ne vplivajo v zaznavni meri, podobno pa teh škodljivih ostankov laboratorijske analize tudi niso našle v pridelkih mestnih čebel. Predsodek o strupenem in od smoga črnem urbanem medu je bil torej povsem odveč.

Zimske izgube

Ne da verjamem, da je mogoče z ekološkim pristopom zelo uspešno čebelariti, ampak to vem, saj vzdržujem zimske izgube nekje na petih odstotkih. Letos sodelujem pri poskusnem preventivnem programu zgodnjega odkrivanja in preprečevanja hude gnilobe, in tako sva z veterinarico že obiskala vse moje lokacije: padli sta dve družini od dobrih 40. V enem primeru, šlo je za zelo močno in živalno družino, se ta med zimo ni premaknila v zgornjo naklado, ki je bila še polna ustreznih zalog, in je spodaj »umrla ob polni skledi«. Pri nakladnem sistemu se to lahko zgodi, če združuješ panje različnih proizvajalcev in nastane prevelika razdalja med nadstropji, kar v glavni sezoni z nekaj voščenimi prizidki

Foto: Gorazd Trušnovec

Zvončkom, znanilcem pomladi, marca počasi odzvoni.

ni opazna težava, pozimi pa lahko to predstavlja za čebele nepremostljivo oviro. V naravi kranjske sivke je, da se v hladnih mesecih stiska v strnjeno gručo, ki je zlepa ne zapusti, in to je lahko za celoto usodno ... Rešitev bi bile ustrezno dimenzionirane naklade z nekoliko nižjim profilom, pri katerih se zgornji in spodnji satniki skoraj dotikajo.

V drugem izgubljenem primeru pa je šlo za družino, s katero so bile težave celo jesen, vključno s tem, da je bila ropana s strani sosednjih panjev in smo jim še oktobra (!) dodali novo matico. Glede na videno so jo sicer uspešno sprejele, a je bila takrat skupnost preprosto že prešibka in preveč izčrpana, da bi lahko uspešno prezimila. Svojim »gojencem« v zaporu na Igu sem hotel v praksi prikazati vse možne načine reševanja problematične situacije, čeprav pri sebi vem, da je to največkrat brezupno in brezplodno ... QED. Kljub vložnim naporom ima taka družina na dolgi rok pičle možnosti preživetja, z ohranjanjem slabičev za vsako ceno pa delamo tudi škodo vzreji boljših čebel.

Pri vseh družinah, ki pozimi padejo, je dobro poznati vzrok; če tega ne prepoznate sami, priporočam posvetovanje z veterinarjem. V vsakem primeru pa je

Foto: Gorazd Trušnovec

Čebele, do zadkov zarinjene v celice, znak smrti zaradi lakote

treba tak panj zapreti in se držati ustreznih higienskih ukrepov za preprečevanje širjenja morebitnih bolezni.

Začetek sezonskih posegov

Seveda poznam stare slovenske reke o čebelarstvo-kmetijskih opravkih in priporočilih okrog valentinovega, gregorjevega, jožefovega in tako naprej, vendar jih jemljem s precejšnjo rezervo. Vam je zadnja leta kaj koristilo, če ste se jih držali? Zame je zimskega počitka konec približno z otoplitvijo v začetku marca.

Takrat začnem žičiti satnike in vtirati satnice, pripravljati mediščne naklade in opremo, ob lepših dneh pa je čas za prvi resnejši poseg, in sicer za rotiranje naklad. Čebele prezimujem v dveh nakladah, pri čemer od septembra praviloma sploh ne posegam več vanje. Večina se sama organizira tako, da je večji del družine v spodnji nakladi, kamor jo potisne pritok dohranjevanja za zimske zaloge in skladiščenje zgoraj. Del čebelje družine ponekod ostane na spodnjem robu zgornje

naklade oziroma tvori zimsko gručo v obliki žoge za ragbi približno med obema nakladama.

Skratka, zgodaj spomladi izvedem rotacijo tako, da zamenjam vrstni red: spodnjo naklado dvignem in zavrtim za 180 stopinj po navpični osi, zgornjo pa spustim. Tako se večina zimskih zalog znajde pri vhodu v panj, kar čebelam ni všeč, saj je njihov nagon, da so iz varnostnih razlogov same pri izletišču, zaloge pa zadaj in zgoraj za gnezdom. Praviloma pokrovčke satov, polnih medeno-sladkornih zalog, ob gnezdu tudi na hitro naluknjam z ježevcem (valjčkom), s čimer začnejo lažje in hitreje prenašati te zaloge nazaj. S tem čistijo sate in dajejo prostor matici za zaleganje, na ta način pa se tudi ustvari občutek dotoka hrane, kar je veliko boljši poseg za spodbujanje razvoja od dodajanja pogač. Te zimske zaloge, predvsem »čebelji kruhek« in pelodna zrnca v medu, so ob dodatnem zunanjem vnosu zelo pomembne, da imajo prve generacije mladih čebel na voljo celovito prehrano in lahko z obilico matičnega mlečka zalivajo nov, zdrav zarod. Skratka, čebele se morajo znotraj panja po tem posegu reorganizirati, s čimer jim v tem mesecu ne glede na zunanje razmere in brez dodatnih stroškov priskrbiš delo, hrano in potreben prostor.

Zaradi možnih nenadnih ohladitev te rotacije ne izvedem v tistih primerih, ko bi s posegom radikalno razbil gnezdo, saj se zaradi menjave generacij oziroma upada števila čebel v tem mesecu – zimskih čebel je vsak dan manj, pomladnih pa še premalo – lahko zgodi, da zalege ne bi zmogle ustrezno ogreti, kar je problem.

Prvi protirojilni ukrep

Rojenje je naraven pojav čebeljega razmnoževanja, ki se je evolucijsko razvijal milijone let, pri kranjski sivki pa so ta nagon še potencirali naši predniki z večstoletno uporabo dosledno premajhnih panjev. Večji del slovenskega občestva žal nadaljuje s to zablodo, čeprav pomeni rojenje poraz sodobnega čebelarjenja in res ne

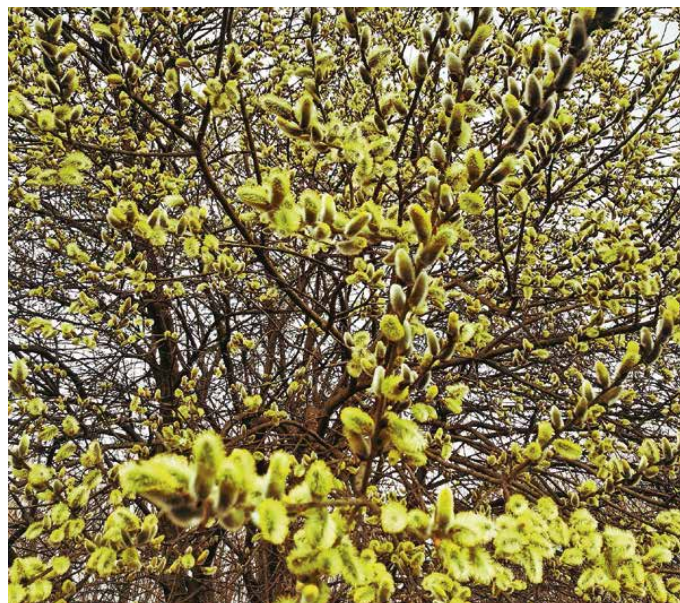
Očiščeni, v vrelem lugu razkuženi in posušeni satniki čakajo na ponovno uporabo.

Foto: Gorazd Trušnovec

razumem spomladanskega tekmovanja, kdo se bo prej pohvalil s sliko domačega roja na družabnih omrežjih ...

Pri svojem načinu dela imam rojev približno toliko kot zimskih izgub – pet odstotkov; se zgodi, da kdaj kaj spregledam ali me kako drugače pretentajo. Dopuščam možnost, da se bo zdelo to komu smešno, ampak zdaj je že čas za prvi protirojilni ukrep: dvema nakladama, v katerih prezimujem družine, ne glede na razvitost družine čim prej marca (najbolje kar ob rotaciji naklad, ko so čebele tako in tako že vznemirjene) dodam tretjo – medišče s satnicami. Če mi teh ni uspelo pravočasno pripraviti, ker sem se februarja zabaval z drugimi projekti, dam v mediščno naklado samo prazne satnike ali pa satnike in kakšen zgrajen deviški sat vmes in satnike s satnicami dodajam oziroma nadomeščam potem ob naslednjih obiskih. S tem čebele sčasoma dobijo občutek, da imajo nad gnezdrom še veliko razpoložljivega prostora, panj pa se na preprost način za polovico poveča in ohladi, s tem pa se nekoliko upočasni tudi razvoj oziroma je ta bolj prepuščen njihovemu lastnemu tempu. Naj še omenim, da večinoma čebelarim brez matičnih rešetk.

Ker čebeljih družin ne prevažam in jih ne prodajam, v aprilu ne potrebujem zalege na osmih satih in obilja nabiralk brez pravega dela. Cvetličnega medu zaradi poraznega vremena nisem točil že leta, glede

Fenološki razvoj spet prehitveva – vrba v Pekrah že februarja v polnem razcvetu

Foto: Corazd Trušnovc

na podnebne spremembe ter reden spomladanski temperaturni nered pa ga niti več ne pričakujem. Intenzivno spodbujanje razvoja čebel v tem obdobju pomeni zgolj to, da bo treba že konec aprila plezati po drevju za roji. A kot radi rečejo policisti v ameriških filmih: »Prestar sem za to sranje.«

Zmagovalna inovacija srbskega sejma slovenski izdelek

Na 13. državnem čebelarjem sejmu z mednarodno udeležbo, ki ga je 12. in 13. februarja 2022 v Beogradu organizirala Zveza čebelarjev Srbije, so razglasili zmagovalce natečaja za najboljšo inovacijo. Za najboljšo inovacijo sejma je bila proglašena slovenska panjska tehtnica oz. brezžična nadzorna naprava BeeConn podjetja Strips, d. o. o. Pokal je prevzel inovator Jože Smrkolj. Čestitke!

Marko Borko

Foto: Boštjan Noč

Galerija Sivka

V mesecu maju 2021 smo odprli dodaten prostor v Čebelarjem centru Slovenije, s posebnim namenom. Dodatni prostor, ki smo ga poimenovali »Galerija Sivka«, je poleg tega, da je gostinski lokal, namenjen tudi vsem čebelarjem, ki bi radi razstavljali svoja likovna oz. umetniška dela. K sodelovanju vabimo vse, ki bi radi pokazali svojo ustvarjalno žilico. Vaša dela lahko po dogovoru razstavimo v omenjenem prostoru. Za vsa dodatna vprašanja stopite v stik z nami po e-pošti: barbara.dimc@czs.si ali tel.: 041/370 409.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

